

**BANDIRMA
ONYEDİ EYLÜL
UNIVERSITY**

e-ICEESS'20

FULL PAPER PROCEEDING

ISBN: 978-625-44365-3-6

12nd-13rd December 2020

e-ICEESS'20

12nd-13rd December 2020

**BANDIRMA
ONYEDİ EYLÜL
UNIVERSITY**

Editors:

Prof. Burak DARICI- Bandırma Onyedi Eylül University, Turkey

Assoc.Prof. H.Murat ERTUĞRUL- Undersecretariat of Treasury, Turkey

Assoc.Prof. Fatih AYHAN- Bandırma Onyedi Eylül University, Turkey

Assistants Of Editors:

Res. Ass. Şeyma ŞAHİN KUTLU- Bandırma Onyedi Eylül University, Turkey

PhD Student Melike ÇETİNBAKIŞ- Bandırma Onyedi Eylül University, Turkey

ORGANIZING COMMITTEE

Prof. Burak DARICI
Assoc. Prof. H. Murat ERTUĞRUL
Assoc. Prof. Fatih AYHAN
Asst. Prof. Altuğ GÜNAR
Lec. Yasin Nuri ÇAKIR
Res. Asst. Şeyma ŞAHİN KUTLU
Melike ÇETİNBAKIŞ
Mustafa ÖZMEN
Buğra ÖNER

e-ICEESS'20

12nd-13rd December 2020

BANDIRMA
ONYEDİ EYLÜL
UNIVERSITY

SCIENTIFIC COMMITTEE

- Süleyman ÖZDEMİR (Bandırma Onyedi Eylül University / Rector)
Anil BERA (University of Illinois, Urbana, USA)
Fuat ERDAL (Anadolu University - Rector)
Candy Lim Chiu (Wenzhou-Kean University, China)
Cihat YAYCI (Bahçeşehir University)
Abbas Mirakhor (International Centre for Education in Islamic Finance, Malaysia)
Abdelfeteh Bitat (Universite Saint-Louis Bruxelles, Belgium)
Abdullah OKUMUŞ (İstanbul University)
Adel Alaraifi (University of Dammam, Saudi Arabia)
Adim MAMUTİ (University of New York, Tirana, SUNY Empire State College)
Ahmet AY (Selçuk University)
Ahmet AYDIN (Bandırma Onyedi Eylül University)
Ahmet İNCEKARA (İstanbul University)
Ahmet YÖRÜK (Kadir Has University)
Aktham Issa Al-Magaireh (United Arab Emirates University, United Arab Emirates)
Alaa Alaabed (Islamic International Rating Agency)
Alessandro Belmonte (IMT School for Advanced Studies Lucca, Italy)
Alex Petersen (the University of California, USA)
Alexandru Minea (University of Auvergne, France)
Ali Alp (TOBB University of Economics and Technology, Turkey)
Ali Dayıoğlu (European University of Lefke, North Cyprus (T.R.N.C.)
Alpaslan SEREL (Bandırma Onyedi Eylül University)
Alpay Kocak (TUIK, Turkey)
Alper Özün (University of Oxford, UK)
Andrea Flori (IMT School for Advanced Studies Lucca, Italy)
Anil K. Bera (University of Illinois, USA)
Antonio Rodriguez Andres (Technical University of Ostrava, Czech Republic)
Ashraf Imam (University of Dammam, Saudi Arabia)
Aybeniz Akdeniz AR (Bandırma Onyedi Eylül University)
Ayhan ORHAN (Kocaeli University)
Aziz Turhan (Banking Regulation and Supervision Agency, Turkey)
Burçhan Sakarya (Republic of Turkey Ministry of Development)
Bülent EVRE (European University of Lefke, North Cyprus (T.R.N.C.)
Bülent Güloğlu (Istanbul Technical University, Turkey)
Carlo Del Maso (BTO Research, Italy)
Cemil ERTUĞRUL
Cevdet AVCIKURT (Balıkesir University)
Charalambos Pitros (University of Salford, United Kingdom)
Christian Richter (University of Bedfordshire Business School, UK)
Clayton W. BARROWS (University of New Hampshire, USA)
Cüneyt AKAR (Bandırma Onyedi Eylül University)
Deniz Şişman (Gelişim University, Turkey)
Dilvin Taskin (Yasar University, Turkey)
Djula Borozan (University of Osijek, Croatia)
Dominic Spengler (University of York, UK)
Draeme Walsh (Bank of Ireland, UK)

e-ICEESS'20

12nd-13rd December 2020

BANDIRMA
ONYEDİ EYLÜL
UNIVERSITY

SCIENTIFIC COMMITTEE

- Ebru OĞURLU (European University of Lefke, North Cyprus (T.R.N.C.))
Edip ÖRÜCÜ (Bandırma Onyedi Eylül University)
Emi Ferra (IMT School for Advanced Studies Lucca, Italy)
Emre Atilgan (Trakya University, Turkey)
Ercan EREN (Yıldız Teknik University)
Ercan Saridogan (Istanbul University, Turkey)
Erdal Tanas KARAGÖL (Yıldırım Beyazıt University)
Erdoğan KOÇ (Bandırma Onyedi Eylül University)
Ertan DEMİRKAPI (Bandırma Onyedi Eylül University)
Fatih MANGIR (Selcuk University)
Fehiman Emine (European University of Lefke, North Cyprus (T.R.N.C.))
Ferhun Ateş (Bank of China Turkey A.Ş. - Internal Control and Compliance Director)
Gökhan ORHAN (Bandırma Onyedi Eylül University)
Hafez Abdo (University of Nottingham, UK)
Halil İbrahim AYDIN (Batman University)
Hasan Aydın OKUYAN (Bandırma Onyedi Eylül University)
Ivanka Nestoroska (Kliment Ohridski University, Macedonia)
İlhan Bora (Cyprus Science University, North Cyprus)
Jan Černohorský (University of Pardubice, Czech Republic)
Jasmin Hosu (American University, USA)
Jean ANDREI Petroleum (Gas University of Ploiesti)
Kemal YILDIRIM (Anadolu University)
Kerem ALKİN (Medipol University)
Khaled Al Falah (University of Dammam, Saudi Arabia)
Khalid Abdulrahman Al Falah (University of Dammam, Saudi Arabia)
Kosta Josifidis (University of Novi Sad, Editor of Panoeconomicus, Serbia)
Lazar Stosic (Editor in Chief, IJCRSEE, Serbia)
Liang Peng (Penn State University, USA)
Małgorzata Renigier-Biżozor (University of Warmia and Mazury, Poland)
Mansour AlShamali (Public Authority for Applied Education and Training, Kuwait)
Martin Hnízdo (University of Pardubice, Czech Republic)
Maurizio D'amato (Technical University of Politecnico di Bari, Italy)
Mehmet Ali Soytaş (Ozyegin University, Turkey)
Mehmet Emin ERÇAKAR (Bandırma Onyedi Eylül University)
Mehmet Şişman (Marmara University, Turkey)
Micheal Scroeder (Centre for European Economic Research, Germany)
Mirjana Radman Funaric (Polytechnic in Pozega, Croatia)Sergius Koku (Florida Atlantic University/South East European University)
Muhammad Kashif (Business School, GIFT University Pakistan)
Musa GÖK (İzmir Demokrasi University)
Mustafa DELİCAN (İstanbul University)
Muzaffer Ercan YILMAZ (Uludağ University)
Nilgun Caglar Irmak (Anadolu University, Turkey)
Nizar Yousef Naim (Ahlia University, Kingdom of Bahrain)
Noorsidi Aizuddin Bin Mat Noor (Universiti Teknologi Malaysia, Malaysia)
Okan ŞAFAKLI (European University of Lefke, North Cyprus (T.R.N.C.))

e-ICEESS'20

12nd-13rd December 2020

BANDIRMA
ONYEDİ EYLÜL
UNIVERSITY

SCIENTIFIC COMMITTEE

Omokolade Akinsomi (University of the Witwatersrand, South Africa)
Ong Seow Eng (National University of Singapore, Singapore)
Özgür BİYAN (Bandırma Onyedi Eylül University)
Paloma Taltavull de La Paz , (University of Alicante , Spain)
Paul Alagidede (University of the Witwatersrand, South Africa)
Pejman Bahramian (Girne American University, Cyprus)
Ramazan Sarı (METU, Turkey)
Rangan Gupta (University of Pretoria, South Africa)
Rıza ARSLAN (Bandırma Onyedi Eylül University)
Rodolfo Metulini (Universita Degli Studi di Brescia, Italy)
Sait KAYGUSUZ (Uludağ University)
Salem Nechi (Qatar University, Qatar)
Samson O. Fadiya (Editorial Advisory Board, IJCRSEE, North Cyprus)
Selçuk KOÇ (Kocaeli University)
Sema YILMAZ GENÇ (Kocaeli University)
Serap ALTUNTAŞ (Bandırma Onyedi Eylül University)
Serap PALAZ (Bandırma Onyedi Eylül University)
Seyed Alireza Athari (Girne American University, Cyprus)
Seyed Alireza Athari (Girne American University, North Cyprus)
Shekar Shetty (Gulf University for Science & Technology, Kuwait)
Siti Muawanah Lajis (Bank Negara Malaysia)
Snežana Todosijević - Lazović (University of Priština, R. Kosovo)
Stanislav Tkachenko (St. Petersburg State University, Russia)
Stefano SIVIERO (Bank of Italy)
Steven Seggie (ESSEC Business School)
Suna KORKMAZ (Bandırma Onyedi Eylül University)
Süleyman ÖZDEMİR (Bandırma Onyedi Eylül University / Rector)
Süleyman YÜKÇÜ (Dokuz Eylül University)
Sürhan CAM (Cardiff University)
Tekin AKGEYİK (İstanbul University)
Ugur Soytaş (METU, Turkey)
Uğur Emek (Başkent University, Turkey)
Ünal Seven (TCMB, Turkey)
Vedat Yorucu (Vice President, Cyprus Turkish Economic Association)
Wool Shin (Samsung Group, Korea)
Yener Coşkun (Capital Markets Board of Turkey)
Yılmaz ÖZKAN (Sakarya University)
Zehra CİVAN (Vakıfbank, Turkey)
Zekai ÖZDEMİR (İstanbul University)
Zeki PARLAK (Marmara University)
Zeynep YÜCEL (Bandırma Onyedi Eylül University)
Zoran Katanic (High School of Economics Peć in Leposavić, R. Kosovo)

e-ICEESS'20

12nd-13rd December 2020

**BANDIRMA
ONYEDİ EYLÜL
UNIVERSITY**

WELLCOME MESSAGE

We are glad III. International Conference on Empirical Economics and Social Science (e-ICEESS'20) gathered a large number of successful academicians and professionals in Bandirma-Balikesir/Turkey.

136 papers were submitted and presented during e-ICEESS'20 from 21 different countries. This conference provided as a suitable platform for discussions about the researches. This conference full paper proceeding contains 33 papers.

e-ICEESS'20 participants consisted of from 25 different foreign universities, 38 Turkish universities and 5 foreign official and governmental institutions and 4 in Turkey. Scientific board rejected 14 papers directly due to the inconvenience of conference topics, theme and structure of e-ICEESS'20. Scientific committee also requested some corrections to around 124 different papers then these papers accepted and presented during the conference. All submissions for e-ICEESS'20 reviewed by scientific committee member and examined scientifically.

We believe that e-ICEESS'20 provided an opportunity for national and international participants to present, discuss and share practical and theoretical issues in the fields of Economics, Finance and related social sciences. There were submitted 124 papers from 20 different countries beyond Turkey. We accepted participants from Afganistan (2), Albania (3), Algeria (2), Austria (1), Azerbaijan (1), China (33), Czech Republic (2), Greece (1), India (1), Italy (2), Malaysia (1), Moldova (1), Nigeria (9), Poland (1), Romania (3), Slovakia (1), Spain (1), Taiwan (1), T.R.N.C. (2), Turkey (55), United Kingdom (1).

Finally, we would like to thank our esteemed e-ICEESS'20 participants who shared their deep knowledge and experience at e-ICEESS'20. We would like to be together in our following organizations.

On behalf of Conference Organisation Committee

Prof. Burak DARICI

Assoc.Prof. H.Murat ERTUGRUL

e-ICEESS'20

12th-13th December 2020

**BANDIRMA
ONYEDİ EYLÜL
UNIVERSITY**

PARTICIPANT'S COUNTRIES

- AFGHANISTAN
- ALBANIA
- ALGERIA
- AUSTRIA
- AZERBAIJAN
- CHINA

- CZECHIA
- GREECE
- INDIA
- ITALY
- MALAYSIA
- MOLDOVA
- NIGERIA

- POLAND
- ROMANIA
- SLOVAKIA
- SPAIN
- TAIWAN
- TURKEY
- TURKISH REPUBLIC OF
NORTHERN CYPRUS
- UNITED KINGDOM

124 SUBMISSIONS, 172 PARTICIPANTS, 84 TURKISH PARTICIPANTS, 21 COUNTRIES

CONTENTS OF FULL PAPER PROCEEDING

Nu.	Title of Paper	Author(s)	Page
1.	The Importance of the Seas: The Past, Now and the Future	<i>Emre Erdemir</i>	1
2.	Women Empowerment and Political Participation in Ghana	<i>Mohammed Kamal Alhassan</i>	14
3.	Public Debt, the Effect of External, Domestic Debt and Debt Service on the Country's Economic Growth the Case of Albania	<i>Elona Fejzaj, Lorenzo Kaloshi</i>	32
4.	Çoklu Bağlantı ve Dengesiz Veri Durumlarında Cezalandırılmış Lojistik Regresyon Yöntemleri İçin Bir Monte Carlo Simülasyon Çalışması	<i>Ezgi Nazman</i>	41
5.	The UNSC and The Struggle for Power and Dominance	<i>Mohammed Kamal Alhassan</i>	52
6.	The Worth and Place of Soft Power in China's Foreign Policy	<i>Wahid Ahmad Bahir Noorzai</i>	65
7.	Analyzing the United States and The Taliban Peace Agreement	<i>Wahid Ahmad Bahir Noorzai</i>	75
8.	The Trading Strategies of Social Traders	<i>Zdravko Tretinjak</i>	84
9.	Spatial Cross-Section Analysis on Socio Economic Determinants of Regional Crime Differences	<i>Arif İğdeli</i>	91
10.	Dış Ticaret ve Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişkinin Bölgesel Analizi: Türkiye İçin Panel Nedensellik Analizi	<i>Mehmet Akyol</i>	104
11.	Muhafazakar Muhasebe Yaklaşımı ve Kar Payı Ödemeleri: Borsa İstanbul Örneği	<i>Feyza Dereköy</i>	123
12.	ABD-Çin Dış Ticaret Politikalarındaki Belirsizliğin Dünya Ekonomisine Etkisi	<i>Sevgi Sezer</i>	136
13.	Halkla İlişkiler Yöntemlerinin Serüveni: Söylevlerden Youtube Videolarına	<i>Filiz Balta Peltekoğlu, Emel Demir Askeroğlu</i>	145

14.	The Relationship between Hot Money and Current Account Deficit: The Case of Turkey <i>Hüseyin Güvenoğlu</i>	161
15.	Gemi İnşa Sektöründe İşgören Performansının Değerlendirilmesi <i>Onur Saylan</i>	171
16.	Spor Yapanların Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi <i>Hilal Seki Öz, Didem Ayhan</i>	187
17.	Net Present Value of KFW Efficiency Houses in Germany <i>Ferdinand Ziegler</i>	198
18.	Sermaye Şirketlerinde “Riskin Erken Saptanması ve Risk Yönetimi Komitesi” nin Önemi <i>Alper Özboyacı, Hasan Aydın Okuyan, Ertan Demirkapı</i>	208
19.	The Problematics of Public Budgeting in Albania <i>Elona Fejzaj, Klara Dushku</i>	227
20.	Türkiye’de Tarımsal Faaliyetler Muhasebesi Alanında Yayınlanan Makalelerin Bibliyometrik Analizi <i>Lale Yakupoğlu, Fatma İzmirli Ata, Umut Burak Geyikçi</i>	235
21.	Gıda Fiyatları ve Petrol Fiyatları İlişkisi: Dinamik Korelasyon ve Nedensellik Analizi <i>Hasan Murat Ertuğrul</i>	257
22.	“Yolunuz Açık Olsun Bonnie ve Clyde!”: Amerika Birleşik Devletleri’nde Büyük Buhan Yılları ve Suçluların İdolleştirilmesi <i>Bilgen Aydın Sevim, Seçkin Sevim</i>	268
23.	İç Göçte İtici-Çekici Faktörlerin “Yaşam Memnuniyeti” Kapsamında Analizi <i>Bedriye Tunçsiper, Kübra Aycan Gelekçi</i>	288
24.	İnovasyon ve Yüksek Teknolojili Ürün İhracatı İlişkisi: Kırılgan Beşli Ülkeleri Örneği <i>Çağatay Tunçsiper, Ebru Unat</i>	297
25.	Türkiye’de Negatif Reel Faiz Uygulamasının Etkileri: Seçilmiş Temel Göstergeler Üzerine Bir İnceleme <i>Hasan Murat Ertuğrul, Mustafa Tevfik Kartal, Fatih Ayhan</i>	309
26.	İhracatta Dijital Pazarlama Uygulamaları <i>Fehim İlhan, Serap Yücel</i>	324
27.	Küresel Ekonomi Politikası Belirsizliğinin Etkileri: Türkiye Örneği <i>Sevgi Sezer</i>	347
28.	Audit Role in Albania, A Financial Statement’s Information’ Users Approach <i>Ilir Kapaj, Albana Gjoni</i>	356

e-ICEESS'20

12 nd -13 rd December 2020		BANDIRMA ONYEDİ EYLÜL UNIVERSITY
29.	Shadow Economy and Tax Evasion in Kuwait: A Time Series Data Analysis <i>Awadh Ahmed Mohammed Gamal</i>	368
30.	Testing for Long-Run Relationships between European Housing and Stock Markets: Evidence of the Wealth, Credit-Price and Capital-Switching Regime Effects <i>Sanmoy Mukherjee</i>	393
31.	An Analysis of Venezuelan Economy and a Brief Comparison with Turkey in Terms of Macroeconomic Perspective <i>Elias Esteban Silva Lecuna, Ufuk Bingöl</i>	414
32.	E-Ticaret Örgütlerinde Depo Yönetim Teknolojilerinin ERP Uygulamalarına Entegrasyon Sorunları Ve Çözümleri <i>Cemal Çelik, Nazan Yelkikalan</i>	428
33.	Coronavirus (COVID-19) and Financial Volatility: Integration Relationship Between Turkey and Chinese Stock Market <i>İlhan Ege, Tuğba Nur Topaloğlu, Erol Koycu</i>	463

**“YOLUNUZ AÇIK OLSUN BONNIE VE CLYDE!”: AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ’NDE
BÜYÜK BUHRAN YILLARI VE SUÇLULARIN İDOLLEŞTİRİLMESİ**

Dr. Öğr. Üyesi Bilgen AYDIN SEVİM*

Doç. Seçkin SEVİM**

ÖZET

1920’li yıllar, ABD ekonomisinin şahlandığı bir dönem olur. “Kükreyen yirmiler”de ekonomik büyümenin yarattığı tüketim çılgınlığı bir trajedi ile sonuçlanır. “Kara Perşembe” olarak da bilinen 24 Ekim 1929 günü New York Borsası’nda hisse senetlerinin değerinin dramatik düşüşüyle başlayan ekonomik kriz kısa sürede ABD’yi etkisi altına alır. Tüm dünyaya yayılan 1929 Ekonomik Krizi (Büyük Buhran), kapitalist sistemin en büyük krizlerinden birine dönüşür. Franklin D. Roosevelt’in (1882-1945) New Deal politikalarına rağmen krizin etkisi yaklaşık on yıl sürer. Buhran yıllarında sahneye çıkan Bonnie Parker (1910-1934) ve Clyde Barrow (1909-1934), bir soygun ve cinayet serisinin aktörleri hâline gelir. Bu çalışmada, gerçek hikâyeye dayanan Bonnie and Clyde (1967) ile The Highwayman (2019) filmleri niteliksel bir perspektifle amaçlı örneklem kapsamında seçilmiştir. Doküman olarak incelenen bu filmler aracılığıyla ABD’de Büyük Buhran’ın yarattığı psikolojinin suçluların idolleştirilmesindeki etkilerinin tartışılması amaçlanmıştır. Hukuk ve adalet kavramlarının ciddi bir erozyona uğradığı bu dönemde basının da katkısıyla suçluların idolleştirilmesi sisteme yönelik bir protestoya dönüşmüştür.

Anahtar Kelimeler: Kükreyen Yirmiler, Kara Perşembe, 1929 Ekonomik Krizi, Büyük Buhran, Bonnie ve Clyde, Suçlu, İdolleştirme.

JEL Kodları: L82, N12, N32.

*Sakarya Üniversitesi, Sanat, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, Görsel İletişim Tasarımı Bölümü, Sakarya, Türkiye, bsevim@sakarya.edu.tr, Orcid ID: 0000-0002-3799-1173.

**Marmara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Film Tasarımı ve Yönetimi Bölümü, İstanbul, Türkiye, seckinsevim75@gmail.com, Orcid ID: 0000-0001-5992-8645.

“GO, BONNIE AND CLYDE, GO!”: THE GREAT DEPRESSION YEARS IN THE UNITED STATES OF AMERICA AND THE IDOLIZATION OF CRIMINALS

ABSTRACT

The 1920s become a period in which the USA economy raged. The consumption frenzy of economic growth in “the roaring twenties” results in a tragedy. The economic crisis, which started with the dramatic decline in the value of stocks in New York Stock Exchange on October 24, 1929, also known as “Black Thursday”, soon takes the USA under its influence. The 1929 Economic Crisis (The Great Depression), which spread all over the world, turns into one of the biggest crises of the capitalist system. Despite the New Deal policies of Franklin D. Roosevelt (1882-1945), the impact of the crisis lasts for about ten years. Taking the stage in the Depression years, Bonnie Parker (1910-1934) and Clyde Barrow (1909-1934) become actors in a series of robberies and murders. In this study, Bonnie and Clyde (1967) and The Highwayman (2019) films based on the true story were selected as a purposeful sample with a qualitative perspective. It is aimed to discuss the effects of the psychology created by the Great Depression in the USA on the idolizing criminals through these films, which are examined as documents. Idolizing criminals with the contribution of the press has turned into a protest against the system in this period when the concepts of law and justice suffered serious erosion.

Keywords: *The Roaring Twenties, Black Thursday, The 1929 Economic Crisis, The Great Depression, Bonnie and Clyde, Guilty, Idolization.*

JEL Codes: *L82, N12, N32.*

1. GİRİŞ

Birinci Dünya Savaşı'nın (1914-1918) yalnızca kaybedenler için değil, kazananlar için de ağır ekonomik sonuçları olur. Avrupa ekonomisinin gerileyişi Amerika Birleşik Devletleri'ni (ABD) küresel rekabette avantajlı bir duruma getirir. 1920'li yıllar, ABD ekonomisinin şahlandığı bir dönem olur. Hem üretim hem de tüketimde geçmişle kıyas edilemeyecek bir artış yaşanır. ABD, tam bir "laissez faire laissez passer" (bırakınız yapsınlar bırakınız geçsinler) dönemi yaşar. Refah düzeyinin hızla yükselmesi özellikle şehirlerde yaşayan orta sınıfın hayat standartlarını değiştirir. Elektrikli ev aletleri, radyo alıcıları ve otomobiller gündelik hayatın bir parçası hâline gelir. Ekonomik büyümenin yarattığı tüketim çılgınlığı, tıpkı F. Scott Fitzgerald'ın (2016) *Muhteşem Gatsby* romanında olduğu gibi bir trajedi ile sonuçlanır. "Kara Perşembe" olarak da bilinen 24 Ekim 1929 günü New York Borsası'nda hisse senetlerinin değerinin dramatik düşüşüyle başlayan ekonomik kriz kısa sürede ABD'yi etkisi altına alır. Domino etkisiyle tüm dünyaya yayılan 1929 Ekonomik Krizi (Büyük Buhran), kapitalist sistemin en büyük krizlerinden birine dönüşür. Şehirlerdeki dar gelirlili nüfus; işsizlik, sefalet ve açlığa mahkûm olur. Tarımsal üretim yapan nüfusun önemli bir kısmı evlerini ve çiftliklerini kaybeder. Kendi ülkelerinde kamp kamp gezerek hayatlarını sürdürmeye çalışan mültecilere dönüşürler. Liberalizmin yarattığı ideolojik körlük nedeniyle devletin krize müdahalesi gecikir. 1933'te iktidara gelen Franklin D. Roosevelt'in (1882-1945) New Deal politikalarına rağmen krizin etkisi yaklaşık on yıl sürer. ABD'de krizin ağır ekonomik, toplumsal, siyasal ve psikolojik bedellerini ödemek zorunda kalan kuşak "kayıp kuşak" olarak isimlendirilir. Buhran yılları, liberal ekonominin gözden düştüğü ve ciddi biçimde sorgulandığı bir dönem olur. Amerikan halkı, siyasetçileri ve bankaları yaşanan trajedinin sorumlusu olarak kabul eder. Buhran yıllarının kaotik ortamında sahneye çıkan Bonnie Parker (1910-1934) ve Clyde Barrow (1909-1934), gündemi uzun süre işgal eden bir soygun ve cinayet serisinin aktörleri hâline gelir. Bu çalışmada, gerçek hikâyeye dayanan *Bonnie and Clyde* (1967) ile *The Highwayman* (2019) filmleri niteliksel bir perspektifle amaçlı örneklem kapsamında seçilmiştir. Doküman olarak incelenen bu filmler aracılığıyla ABD'de 1929 Ekonomik Krizi'nin yarattığı psikolojinin suçluların idolleştirilmesindeki etkilerinin tartışılması amaçlanmıştır. Bu çerçevede cevabı aranan sorular şunlardır:

1. 1929 Ekonomik Krizi, Amerikan toplumunu ekonomik, sosyal, siyasal ve psikolojik olarak nasıl etkilemiştir?
2. Büyük Buhran, Amerikan toplumunun hukuk ve adalet kavramlarına bakışını nasıl değiştirmiştir?
3. Buhran yıllarında Bonnie Parker ve Clyde Barrow nasıl idolleştirilmiştir?

4. Bonnie ve Clyde'in idolleştirilmesinde basının nasıl bir rolü olmuştur?

2. LİTERATÜR TARAMASI

2.1. “Kükreyen Yirmiler”: ABD’de Hızlı Ekonomik Büyüme ve Değişen Yaşam Tarzı

Birinci Dünya Savaşı (1914-1918) sonrasında toparlanmakta zorluk çeken Avrupa ekonomilerinin rekabet gücü zayıflar. Savaş, Amerikan ekonomisinin büyümesine ivme kazandırırken İngiltere ve Fransa gibi büyük sömürgeci güçlerin ekonomilerini geriletir. ABD, Birinci Dünya Savaşı öncesinde kredi alan bir ülkeken savaştan sonra kredi veren bir ülke konumuna yükselir. Birinci Dünya Savaşı sonrasında ortaya çıkan bu yeni konjonktür ülke içindeki iyimserlikle birleşince “kükreyen yirmiler” olarak adlandırılan bir döneme girilir. Rodney P. Carlisle (2009: 45). *Kükreyen Yirmiler* başlıklı çalışmada, “laissez faire” (bırakınız yapınlar) yaklaşımını benimseyen Warren G. Harding’in (1863-1923) başkan olarak seçilmesinin savaşın yol açtığı hayal kırıklığına bir tepki olduğunu ifade eder. Allan Nevins ve Henry Steele Commager (2005: 384), *ABD Tarihi* adlı çalışmalarında Woodrow Wilson (1856-1924) idealizminden bıkan ve savaş sonrasında hayal kırıklığı yaşayan Amerikalıların “para kazanma ve harcama sevdası”na kapıldıklarına dikkat çeker. Bu dönem, mühendislerin yanı sıra borsa simsarları, satıcılar ve film yıldızlarının gözde olduğu yıllardır (385). Artan nüfusa oranlandığında servet dağılımı adil olmasa da “her tencerede bir tavuk ve her garajda iki otomobil¹” sloganı yeni dönemi tanımlar hâle gelir (385).

Tom Streissguth (2007: x), 1920’lerin, üç cumhuriyetçi başkanın yumuşak ve öngörülebilir liderliği altında ilerlediğini dile getirir: Warren G. Harding (1921-1923), Calvin Coolidge (1923-1929) ve Herbert C. Hoover (1929-1933). Streissguth’un (2007) vurguladığı gibi, 1920’ler, demografik değişimlerin yaşandığı bir dönem olur. ABD’de 1920 Nüfus Sayımı’na göre, ilk kez nüfusun yarısından fazlası şehirlerde yaşamaya başlar; işçiler ve yöneticiler, mavi yakalı ve beyaz yakalı gibi sosyal bölünmeler ortaya çıkar (xi). Savaştan önceki dünyanın felsefesini geride bırakan yeni bir yaşam tarzı galip gelir (xi).

Yeni dönemde büyüyen şehirler ve hızlanan teknoloji sosyal gelişmenin belirleyici unsurları olur (Nevins ve Commager, 2005: 386). Şehirlerdeki büyük gökdelenlerin inşaatına hızla devam edilir. 1920’lerin New York’undaki bu gökdelenler Fritz Lang’in yönettiği *Metropolis* (1927) filmine ilham verir. Şehirlerin elektrikle aydınlanmaya başlaması ve elektrikli ev aletleri yaşam standartlarını değiştirir. Telgraf, gazete ve radyo alıcıları, toplumun gündelik olaylardan haberdar olmasını sağlar. Sinema, 1920’lerde henüz genç ve gelişmekte olan bir kitle iletişim aracı olarak öne çıkar (Carlisle, 2009: 37). Bu dönemde film yıldızları da yaşam tarzlarıyla rol model olmaya başlamıştır. Zengin olma hayali kuran sıradan insanlar,

¹Bu slogan, Herbert C. Hoover’ın 1928 yılındaki seçim kampanyasında kullanılmıştır.

III. International Conference on Empirical Economics and Social Sciences (e-ICEESS'20)

12th-13th December, 2020- Turkey

Charlie Chaplin ve Groucho Marx gibi film yıldızlarının borsada hangi hisse senetlerine yatırım yaptıklarını takip etmiştir (*1929 Stock Market Crash and the Great Depression*, 2009).

1920'li yıllarda tüketicilere ulaşmak ve yüksek kâr elde etmek için geliştirilen yeni stratejilerden biri, tüketicileri markaların hayatlarındaki önemi konusunda ikna etmek olur (Carlisle, 2009: 33). Kükreyen yirmilerdeki tüketici devrimiyle birlikte bir bilim olma yoluna giren reklamcılık alanında, davranışçı John B. Watson (1878–1958) ve psikiyatrist Sigmund Freud'un (1856–1939) fikirlerinden yararlanır (33). ABD Başkanı Calvin Coolidge (1872–1933), 1926 yılında Amerikan Reklam Ajansları Birliği'ne hitaben yaptığı konuşmada reklamın “insanlığın yeniden canlanması ve kurtarılması” için gerekli olduğunu ve “ticaretin manevi yönü”ne hizmet ettiğini ilan eder (33).

1920'li yıllarda ABD'de büyük bir üretim ve tüketim patlaması yaşanır. Selwyn Parker (2017: 336-337), *Büyük Çöküş* başlıklı çalışmasında, yirmilerdeki şahlanmanın ticari açıdan olduğu kadar tüketici borçlanması açısından da rekor bir düzeye ulaştığına dikkat çeker. Hisse senedi yatırımlarından emlaka, motorlu taşıtlardan radyoya kadar akla gelebilecek her şey için kredi alınabilen bu dönemde taksitlendirme planı uygulanarak “şimdi al sonra öde” prensibi yaygınlaşır (337). Parker (2017: 13), birtakım saf yatırımcıların yüklü borçlar altına girdiği bu dönemin özelliklerini “hile”, “açgözlülük” ve “akılsızca bir taşkınlık” olarak tanımlar. Nitekim bu dönemde *Saturday Evening Post* gazetesinde yayımlanan bir ninnide hisse senetlerine gösterilen abartılı ilgi alaya alınır: “Haydi sus bebeğim, babaannen sana biraz daha hisse aldı / Baban borsada spekülörlerle oyuna daldı / Annen tüyolara uygun alım yapıyor, kaybetmesi mümkün değil / Bebeğimin pek yanında yeni ayakkabıları gelir” (13).

Parker (2017: 10), 1920'lerin psikolojisini yansıtan en önemli ikonlardan birinin otomobil olduğunu vurgular. Taylorist ve Fordist üretim sayesinde fiyatları ucuzlayan otomobillerin sayısı 1920'li yıllar boyunca sürekli artar. Amerikalılar 1929'a geldiğinde kredi imkânlarını da kullanarak ortalama 876 dolara yaklaşık 4,5 milyon binek otomobil satın almışlardır (10). Ford'un Model A, General Motor'un Chevrolet ve Durant Motor'un Star gibi ucuz modelleri en çok tercih edilenler arasındadır (10). 1920'de kullanımda yaklaşık dokuz milyon otomobil varken bu sayı on yıl içinde üç kat artar (Nevins ve Commager, 2005: 387). Otomobil hayatı hızlandırır ve gençler için yeni bir özgürlük alanı yaratır (387).

F. Scott Fitzgerald (2016), *Muhteşem Gatsby*'de 1920'li yıllardaki Amerikan toplumunun süratli otomobiller, caz müziği ve çılgın partilerle cezbeyle kapılmış ruh hâlini gözler önüne serer. Alt sınıflardan gelen Gatsby'nin üst sınıftan zengin bir kadın olan Daisy'ye duyduğu aşk bir trajediyle sonuçlanır. Fitzgerald, tüketim çılgınlığının arkasındaki yozlaşmaya dikkat çeker ve henüz her şey yolunda giderken Amerikan rüyasının eleştirisini yapar. Fermâ Lekesizalin (2013), *Modern, Narsist ve Yaralı* başlıklı ufuk açıcı çalışmasında Fitzgerald'ın yanı sıra Hemingway'in eserlerinde örnekleri görülen bir toplumsal

dönüşüme dikkat çeker. Söz konusu dönüşüm, “kayıp kuşak” kavramının doğuşunu anlamak için de oldukça önemlidir: “Onlar, sınırsız bencillik, piyasa ve tüketim çılgınlığı ile tatmin edilemeyen ihtiras arasındaki çatışmanın yarattığı bunalımı o kadar etkili dile getirmişlerdir ki, romanlarında inşa ettikleri öznelliklerden esinlenilerek bir dönemin kadın ve erkeklerine ‘kayıp kuşak’ denmiştir” (25).

Carlisle (2009: 7), 1920’lere damgasını vuran refah koşullarının Amerikan toplumunun aile yapısında köklü değişikliklere yol açtığına dikkat çeker. Yükselen refah sayesinde geçim derdi hayatın tek gayesi olmaktan çıkmış; çiftler birbirlerinin varlığından zevk almaya ve çocuklarını yaşamı zenginleştiren duygusal bir hazine olarak görmeye başlamışlardır (7). Sinema, radyo, otomobil, gazete ve reklamcılığın şekillendirdiği şehirlerdeki yeni yaşam tarzı giderek taşraya da sirayet etmiştir (Nevins ve Commager, 2005: 386). Geleceğe dair büyük beklentiler yaratan bu refah yıllarını büyük bir kriz sona erdirir.

2.2. “Kara Perşembe”: New York Borsası’nın Çöküşü

ABD’de cumhuriyetçilerle demokratlar arasındaki seçim yarışının tüm hızıyla sürdüğü 1928 yılında, yaklaşık bir yıl sonra yaşanacak krize dair hiçbir endişe dile getirilmez. Selwyn Parker (2017), başta ABD olmak üzere dünyayı ekonomik buhrana sürükleyen süreci analiz ettiği *Büyük Çöküş* adlı çalışmasında, seçim yarışına giren adayların seçmenlere iyimserlik aşıladıklarına vurgu yapar. Herbert C. Hoover’ın rakibi Al Smith’in seçim kampanyasını yöneten kişinin John J. Raskob olması manidardır. “Herkes Zengin Olmalı” makalesinin yazarı olan Rascob, tüm Amerikan halkına zenginlik vadeder (15).

Nevins ve Commager (2005: 388), Hoover’ın başkanlığı oldukça elverişli koşullarda devraldığını ve toplumun hiçbir dönemde bu kadar müreffeh görünmediğini ifade eder. Hisse senetlerinin öngörülenden daha fazla yükseldiği bu dönemde borsaya yatırılan para gözü doymaz sermayedarlar tarafından kapışılır (388). Fabrikalar tüketimin artan hızına cevap veremez (388). Başkan Hoover, “Amerika’da bizler, yoksulluğa karşı nihai zafere şimdiye kadar herhangi bir ulusun tarihinde olduğundan daha çok yaklaşmış bulunuyoruz” sözleriyle ülkesinin içinde bulunduğu “yeniçağ”dan övünerek söz eder (388-389). Hoover’ın bu açıklamasından yaklaşık bir yıl sonra kapitalizmin en büyük krizi patlak verir. Yıllardır sürekli yükselen hisse senetlerinin değeri bir gün içinde dramatik biçimde düşer. New York Borsası’nın çöküşüyle birlikte büyük bir güven krizi ortaya çıkar. Nevins ve Commager (2005: 389), 29 Ekim Perşembe günü New York Borsası’nda yaşanan felaketi şu sözlerle özetler:

American Telephone and Telegraph, General Electric ve General Motors gibi sağlam hisseler bir hafta içinde yüzde iki yüze kadar kayba uğradı. Ay sonuna kadar hisse sahipleri kâğıt üzerinde on beş milyar dolardan fazla zarar ettiler. Yıl sonuna kadar her çeşit hisseden çekilen miktar, kırk milyar dolar gibi akıl almaz bir toplama ulaştı. Paralarını işe yatırmış milyonlarca insan yaşamı boyunca biriktirdiği tasarrufları kaybetti.

1929 Ekonomik Krizi’ni yaratan güvensizliğin nasıl oluştuğu hâlâ gizemini korumaktadır. Bu kriz,

III. International Conference on Empirical Economics and Social Sciences (e-ICEESS'20)

12th-13th December, 2020- Turkey

yol açtığı yoksulluk ve trajedi açısından ABD tarihindeki en derin kriz olarak kabul edilir (Nevins ve Commager, 2005: 390). On binlerce kişinin Wall Street'teki New York Borsası önünde toplanması, yaşanan sosyal patlamanın habercisi olur (*1929 Stock Market Crash and the Great Depression*, 2009). Dönemin borsa otoritesi olarak kabul edilen Profesör Roger Babson, fiyatların sürekli yükseldiği hisse senedi piyasasında yaşanabilecek çöküşe dair kriz öncesinde birtakım öngörülerde bulunmuştur (Parker, 2017: 20). Ne var ki Babson ve onun gibi düşününlerin uyarıları ciddiye alınmamıştır. Başkan Hoover, yaşanan ekonomik felakete müdahale etmek için gereken politik cesareti gösterememiştir. Öncelikle Wall Street'teki finansal oligarşiyi karşısına almaktan ve iktidarını kaybetmekten çekinmiştir (*1929 Stock Market Crash and the Great Depression*, 2009). Tıpkı 1921 yılında yaşanan ekonomik resesyonda olduğu gibi piyasanın “görünmez eli”nin işleri yoluna koyacağı, devletin ekonomiye müdahalesinin yanlış ve yersiz olacağı görüşünü savunmuştur. Hoover, “[b]ir millet olarak, halkımızdan gerçek ihtiyaç içinde bulunanları, soğuk ve açlıktan korumak görevimizdir” söylemiyle depresyonu küçümseyen bir tavır sergilemiştir (Nevins ve Commager, 2005: 390).

Ekonominin kendi kanunlarıyla işleri yoluna sokacağına duyulan güven, krizi büyük bir buhrana çevirir. Phil Thornton (2019: 95-96), *Büyük Ekonomistler* adlı çalışmasında buhran yıllarının kendi hâline bırakılan piyasalarda bir iyileşme olmayacağını anlaşıldığı bir dönem olduğunu altını çizer. Liberalizmin yarattığı ideolojik körlük nedeniyle kamu otoritesi 1929'dan 1932'ye kadar üç yıl boyunca olup bitenlere seyirci kalır. Devletin krize müdahalede geç kalması sorunu daha da derinleştirir. Ekonomik kriz, büyük şehirlerden kırsal kesimlere kadar tüm ülkeye yayılır. New York Central Park'ta derme çatma kulübelerde sefalet koşullarında yaşayan kriz mağdurları kendilerini “Hoover halkı”, yaşadıkları yeri de “Hoover şehri” olarak isimlendirirler (*1929 Stock Market Crash and the Great Depression*, 2009).

2.3. Liberalizmin Tahribatı: Ekonomik Krizin Domino Etkisi

Eric Hobsbawm (1996: 112), *Kısa 20. Yüzyıl 1914-1991: Aşırılıklar Çağı* başlıklı çalışmasında tarihe “Kara Perşembe” olarak geçen bu krizin derin etkisini devrimcilerin dahi beklemediğini ve dünya ekonomisinin de bir tür domino etkisiyle kısır döngüye sürüldüğünü vurgular. Hobsbawm (1996: 115), yaşanan ekonomik krizin etkilerini tek bir cümleyle özetler: “Büyük Çöküş ekonomik liberalizmi yarım yüzyıl için tahrip etti”. İki savaş arası dönemde Avrupa ülkeleri aşırı sağa ya da sola savruldu: “Bu ekonomik kriz olmasaydı kesinlikle Hitler olmayacaktı. Neredeyse kesinlikle Roosevelt olmayacaktı. Büyük bir ihtimalle Sovyet sistemi ciddi bir ekonomik rakip ve dünya kapitalizmine bir alternatif olarak

III. International Conference on Empirical Economics and Social Sciences (e-ICEESS'20)

12th-13th December, 2020- Turkey

görülmecekti” (Hobsbawm, 1996: 106). Citlali Rovirosa-Madrazo da Zygmunt Bauman’ın (2019: 7) *Borçlu Zamanlarda Yaşamak* adlı çalışmasında borsa krizinin harekete geçirdiği sarsıntının dünyayı kutuplaşmaya götüren politik sistemler yarattığına vurgu yapar. Mark Mazower (2008) ise, *Karanlık Kıta: Avrupa’nın 20. Yüzyılı* adlı kitabında “kapitalizmin krizi”ni romancı Sholem Asch’ten ödünç aldığı bir ifadeyle anlatmaya girişir: “[S]anki birisi dünyayı kapmış ve muazzam bir kargaşa oluşana kadar sarsmıştı” (121). Bu nedenle Mazower’ın dönemin ekonomisi için tercih ettiği kavram “kaos”tur (121).

Hobsbawm (1996: 115), 1929-1932 yılları arasında dünya ticaretinin %60 oranında azaldığını dile getirir. ABD’de ithalat ve ihracat 1929 ile 1932 arasında %70 oranında düşer (119). Otomobil üretimi 1929’dan 1931’e kadar yarı yarıya azalır (122). 1933 yılına gelindiğinde konut ipoteklerinin neredeyse yarısının ödemesi zamanında yapılmaz (122). Kredi imkânlarını kullanarak mal sahibi olanlar ellerindeki kaybeder (122). 1 milyar 400 milyon dolarlık kişisel borcun yarısı, 1920’li yılların sembollerinden birine dönüşen otomobil alıcılarına aittir (122).

Mazower (2008), yaşanan krizi “piyasaya dayalı kapitalizm”in çöküşü olarak nitelendirir: Kapanan bankaların yarattığı kaos ortamında iflaslar yaşanır, üretim düşer, çalışma süreleri azalır ve işsizlik kuyrukları olur. Uluslararası ticaret çökerken tarımsal ürünlerin fiyatları da hızla düşer; çiftçiler borç batağına sürüklenir. Bir yandan şehirlerde binlerce insan açlık çekerken bir yandan da kırsal kesimde sürekli düşen fiyatlar yüzünden çiftçiler gıda stoklarını imha ederek fiyatları yükseltmeye çalışır (130).

ABD’de 1920’lerdeki ekonomik şaşlanma tarım sektörü için geçerli değildir. Tarım ürünlerinin fiyatlarındaki düşüş, tarımsal üretim yapan kesimin gelirlerinin azalmasına yol açmıştır (Nevins ve Commager, 2005, s. 383). Krizden önce zaten zor durumda olan çiftçilerin ekonomik durumu krizden sonra daha da kötüleşmiştir. Dakota’dan Teksas ve New Mexico’ya kadar uzanan coğrafyada yaşayanlar için yoksulluk iyice derinleşmiş ve göçler başlamıştır (Parker, 2017: 268). 1929’dan 1933’e kadar geçen süreçte yaşananlar, çiftçilerin sisteme karşı yoğun bir nefret duygusu geliştirmesine yol açmıştır (267). Franklin D. Roosevelt’in göreve gelir gelmez aldığı tedbirler daha çok krizin şehirlerdeki etkisini azaltmaya yönelik olmuştur. Çiftçilerin şartları ise uzun bir süre iyileştirilememiştir. 1933 yılında Kuzeydoğu Nebraska ve Madison Country’de borçlarını ödeyemedikleri için bankalar tarafından mülklerine el konulmuş çiftçiler, hacizlerinin dondurulması için belediye binasına yürümüşlerdir (267). İpotek edilen çiftliklerin açık artırma ile satılmalarını sabote etmek için eylemlere girişilmiştir (267). “Kükreyen yirmiler”deki “iyimserlik”, yerini “günlük ekmek ve yiyeceğe sahip olma” konusundaki güvensizliğe bırakmıştır (278). Buhran yıllarının ağır koşullarında New Deal politikalarını hayata geçiren ve cesur söylemleri ile bilinen Roosevelt’in “korkmamız gereken tek şey korkunun kendisidir” ifadesi ortalama bir Amerikalı için ilham

verici olmuştur (276-277). Büyük Buhran'ın etkileri tam anlamıyla ortadan kalkmadan İkinci Dünya Savaşı (1939-1945) başlamıştır.

3. YÖNTEM

Bu çalışmada, gerçek olaylara dayanan *Bonnie and Clyde* (1967) ile *The Highwayman* (2019) filmleri niteliksel bir perspektifle amaçlı örneklem kapsamında seçilmiştir. Doküman incelemesine konu olan bu iki filmin seçilmesindeki başlıca kriter, Büyük Buhran'ın yarattığı ekonomik, toplumsal, siyasal ve psikolojik koşullara dair veriler sunmalarındır. Nitekim *Bonnie and Clyde* filmi, 1992 yılında Amerika Birleşik Devletleri Ulusal Film Arşivi'nde "kültürel, tarihsel veya estetik açıdan önemli" filmlerden biri olarak kabul edilmiştir ("Bonnie and Clyde", 2020). İkinci kriter ise, buhran yıllarının kaotik ortamında sahneye çıkan Bonnie Parker ve Clyde Barrow adlı suçluların iki farklı bakış açısıyla sunulmasıdır. Arthur Penn'in yönetmenliğini yaptığı *Bonnie and Clyde* filminde suçluların bakış açısı ön plandadır. John Lee Hancock'un yönettiği *The Highwayman* filminde ise suçluları yakalamaya çalışan kanun adamları öne çıkmaktadır. Bonnie ve Clyde'in işledikleri ağır suçlara rağmen nasıl idolleştirildiklerini ortaya koymak açısından madalyonun iki ayrı yüzü önem arz etmektedir. Bu yaklaşım, aynı zamanda çalışmanın geçerlik ve güvenilirliğinin artmasına da hizmet etmektedir. Doküman olarak incelenen bu filmler aracılığıyla belirlenen temalar şunlardır:

1. Yaşam şartlarının kötüleşmesi: "Şeytanın arka verandası"
2. Bankalara duyulan nefret: "Lanet bankalar"
3. Hukuk ve adalet kavramlarının erozyonu: "Onlara Robin Hood diyorlar"
4. Suçluların idolleştirilmesi: "İşte Bonnie ve Clyde'in hikâyesi"

4. BULGULAR VE YORUM

4.1. Yaşam Şartlarının Kötüleşmesi: "Şeytanın Arka Verandası"

1929 Ekonomik Krizi'nin yarattığı domino etkisiyle piyasadaki güven kaybolup finansal sistem çökünce çok sayıda iş yeri kapanır ve işsizlik artar. Bunalım yalnızca şehirleri etkilemez. 1930'lar boyunca kırsal kesimdeki halk daha da büyük bir sefaletle sürüklenir. Yönetmenliğini John Lee Hancock'un yaptığı *The Highwayman*'de (2019), Barrow Çetesi olarak bilinen Bonnie ve Clyde'in izini süren eski Teksas polislerinden Frank Hamer, Batı Dallas Viyadüğü'nden "şeytanın arka verandası" olarak söz eder.

Resim 1. Teksas, Batı Dallas'ta kamp koşulları

Kaynak: (*The Highwayman*, 2019)

Hamer'ın ortağı Maney Gault, “ben de kendimin kötü koşullarda yaşadığımı sanırdım” sözleriyle insanların yaşadıkları sefaletle dikkat çeker. Bunalımın ilk yıllarında iktidarda liberal ekonomiden taviz vermeyen Herbert C. Hoover vardır. Gökyüzündeki uçağı gören Gault'un “oradan manzara nasıl gözüküyor Hoover?” şeklindeki imalı sözleri, yaşanan sefaletle seyirci kalan iktidara yönelik bir eleştiridir. Hamer ve Gault, soruşturma sırasında Barrow Çetesi'nden gelen bir mesajı ele geçirir. Bir Coca-Cola şişesi içine gizlenmiş bu mesaj, Bonnie ve Clyde'da en güçlü ifadesini bulan yoksulluk ve sefaletten kurtulma isteğinin bir yansımasıdır: “Daha iyi bir yaşama gidiyoruz”.

Resim 2. Daha iyi bir yaşama gidiyoruz

Kaynak: (*The Highwayman*, 2019)

Arthur Penn'in yönettiğı *Bonnie and Clyde* (1967) filminde Bonnie Parker, Clyde ile tanışmadan önce sıkıcı bir hayat süren genç bir kadın portresi çizer. Clyde Barrow, yeni tanıştığı Bonnie'ye “burada çimlerin büyümesini mi izlersiniz?” diyerek espri yapar. Bu diyalog, Büyük Buhran'ın yarattığı durgunlukla “kükreyen yirmiler”in dinamizminin tam bir tezat oluşturduğuna gönderme yapmaktadır. Clyde'ın garsonlukla geçimini sağlayan Bonnie'ye söylediğı şu sözler krizin bedelini ödemek zorunda kalan bir kuşağın memnuniyetsizliğini ortaya koyar: “Her sabah kalkıyorsun ve bundan nefret ediyorsun. Nefret ediyorsun işte. Oraya gidiyorsun ve üstüne beyaz üniformanı giyiyorsun”. Bonnie ve Clyde, 1920'lerin yükselen refahından pay alamadıkları gibi, 1929 Ekonomik Krizi'nin etkilerini de en ağır biçimde yaşayan alt sınıfların birer üyesidirler. Clyde, “Coca-Cola'ya yetecek kadar param var. [...]. Şöyle düşünüyorsun: ‘Peki ne zaman ve nasıl bunlardan kurtulacağım?’. Artık biliyorsun” sözleriyle Bonnie'ye buhran yıllarının

yarattığı ağır koşullardan kurtulmayı sağlayacak bir “yol gösterir”.

Bonnie'den hoşlanan Clyde, hapisten yeni çıktığını söyler ve silahını göstererek onu etkilemeye çalışır. Bonnie, “bahse girerim onu kullanacak yürek yoktur sende” şeklindeki sözleriyle Clyde’ı kışkırtır. Clyde, bunun üzerine hiç tereddüt etmeden en yakındaki dükkânı soyar. Sonra Bonnie’yle birlikte park hâlindeki bir aracı çalıp kaçarlar. Bu sahnede döneme ilişkin birtakım ayrıntılar dikkati çekmektedir. Duvarda Herbert C. Hoover sonrasında başkanlık görevine gelen Franklin D. Roosevelt’in seçim afişleri göze çarpar. Clyde’ın kısa sürede “korkusuz” bir tavırla gerçekleştirdiği soygun, ironik bir şekilde Roosevelt’in başkan seçildikten sonra yaptığı ilk konuşmada yer alan şu tarihi cümleyi hatırlatır: “Korkunun kendisinden başka korkulacak bir şey yoktur” (aktaran Parker, 2017: 276-277).

Resim 3. Barrow Çetesi'nin ilk soygunu ve Franklin D. Roosevelt'in seçim afişleri

Kaynak: (*Bonnie and Clyde*, 1967)

Bonnie ve Clyde’ın bir benzin istasyonunda tanıştıkları C. W. Moss’un Barrow Çetesi’ne katılması da “korkusuzluk” duygusu ekseninde gelişir. Bonnie ve Clyde, yaptıkları işi açıkça “banka soyarız” şeklinde tanımlayınca Moss keyifle güler. Moss’un tavrından cesaret alan Clyde, “bunda kötü bir şey yok değil mi? [...] Ne dersin evlat? Bizim mesleği yapacak kadar yürekli misin?” sözleriyle ona “iş” teklif eder. Moss, “eğer sorduğunuz buysa korku nedir bilmem” diyerek bu teklife olumlu cevap verir. Buhran yıllarının kaotik ortamı, soygunculuğu bir tür “kariyer fırsatı” hâline getirmiştir.

Barrow Çetesi’nin Moss’un katılımından sonra gerçekleştirdiği ilk cinayet ve soygun sonrasında sinemada birlikte izledikleri filmde yer alan bir şarkının sözleri, buhran yıllarındaki sefaletin sona ermesine yönelik kitlesel beklentiyi dile getirmektedir: “Ah buhran bitti işin / Bize neler ettin / Artık görmez olduk ekmek için kuyruk bugün / Görünce ev sahibini bakabiliriz yüzüne / Ta gökyüzünün içine”. 1933 yılında göreve başlayan Roosevelt, uygulamaya koyduğu New Deal politikalarıyla tarımsal üretim yapan kesimin yaşam şartlarını iyileştirmeye yönelik adımlar atmış; ancak bu politikaların semeresini vermesi için uzun bir zaman geçmesi gerekmiştir. Kırsal kesimdeki çiftçiler, buhran yılları boyunca işsizlik, yoksulluk ve sefaletle kendi başlarına mücadele etmek zorunda kalmışlardır.

4.2. Bankalara Duyulan Nefret: “Lanet Bankalar”

Bonnie and Clyde (1967) filminde Bonnie Parker ve Clyde Barrow, ilk soygunlarından sonraki geceyi banka tarafından el konulmuş metruk bir çiftlik evinde geçirir. Bonnie ve Clyde, ertesi sabah birlikte atış talimi yaparken evin önündeki tabela dikkati çeker: “Midlothian Citizens Bankası'nın mülküdür. İzinsiz girenler cezalandırılır”. Çiftliğin eski sahibinin beklenmedik ziyaretinden tedirgin olan Clyde, kendini ve Bonnie'yi korumak için silahına davranır.

Resim 4. Banka tarafından el konulan çiftlik

Kaynak: (*Bonnie and Clyde*, 1967)

Çiftçi, onlarla bir işi olmadığını, bir zamanlar ona ait olan evi son kez görmek için geldiğini söyler. O da buhran yıllarında işsizlik ve sefaletle mahkûm olan binlerce çiftçinin yaptığı gibi, geriye kalan eşyalarını bir kamyonete yüklemiş; ailesiyle birlikte göç etmeye karar vermiştir.

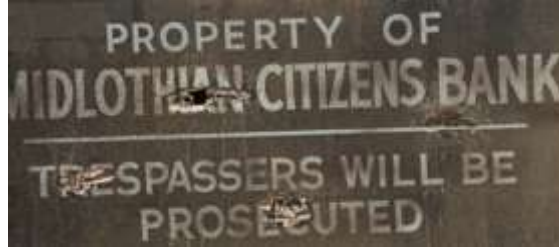
Resim 5. Göç eden çiftçi aile

Kaynak: (*Bonnie and Clyde*, 1967)

Bonnie, bankanın çiftliğe el koymasına “bu yaptıkları çok ayıp bir şey” diyerek naif bir tepki gösterir. Krizin en ağır faturasını ödeyenlerden biri olan çiftçi, “çok haklısınız bayan” demekle yetinir. Başına gelenleri kabullenmiş gözükmektedir. Clyde ise, bankaya olan tepkisini kendi tarzıyla ifade eder. Silahını çekip çiftliğin artık bankanın mülkü olduğunu ilan eden tabelaya ateş eder. Silahını çiftçiye uzatıp aynısını onun da yapmasını ister. Önce çiftçi, sonra da yardımcısı tabelaya ateş ederler.

Resim 6. Kurşunlanan tabela

Kaynak: (Bonnie and Clyde, 1967)

Bu ritüel, hepsini keyiflendirir. Bankalara olan tepkilerini hiç olmazsa bu şekilde dışa vurmuş olmak haksızlığa uğramış çiftçilere geçici bir rahatlama sağlar. Yaşamları ellerinden alınan çiftçilerle bankaların ve iktidarın kuramadığı empatiyi Bonnie ve Clyde kurmuş olur. Çiftçi, kendilerini banka soyguncusu olarak tanıtan Bonnie ve Clyde'a "siz işinize bakın" diyerek örtük bir destek verir. Bankalara karşı duydukları nefret, çiftçilerle soyguncuları birleştirmiştir.

Clyde, bir banka soygunu sırasında orada bulunan çiftçiye "bu senin paran mı, bankanın mı?" diye sorar. Paranın çiftçiye ait olduğunu öğrenince "sende kalabilir" diyerek onun parasına dokunmaz. Daha sonra soygunun tanığı olarak ifade veren çiftçi, Clyde'ın bu tavrından çok etkilenmiştir: "Her şeyi benim yanımda yaptılar. Ben onların cenazesine bir sürü çiçek göndereceğim". Banka mağduru çiftçilerin nazarında, kanunu karşısına alan Bonnie ve Clyde gibi soyguncuların kanunları arkasına alan bankalardan daha itibarlı olduğu görülür.

The Highwayman'de (2019) Bonnie ve Clyde'ın en yakın kampa gittiklerini öğrenen Hamer ve Gault, bölge halkının suçluların yanında yer alması nedeniyle kimliklerini gizleme ihtiyacı hissederler. Aslında Gault'un kızı ve torunuyla birlikte yaşadığı ev de banka tarafından haczedilmiş ve satılığa çıkarılmıştır. Bu anlamda Gault, daha müreffeh bir hayat süren Hamer'a nazaran kamplarda yaşayan halkın içinde bulunduğu koşulları daha iyi anlamaktadır. Gault, sakinleri tarafından soğuk karşılandıkları kampta kendilerini banka mağduru olarak tanıtarak empatik bir iletişim kurmaya çalışır:

- Gault: Ortağımla bir süredir yollardayız. İşimiz Ford Worth'da battı. Haczedildi. Lanet bankalar.
- Kamp sakini: İncil'de öyle yazıyor. Bankalar şeytan işi.
- Gault: Aynen. Kızım ve erkek arkadaşı kamp kamp dolaşip iş arıyor. Yeni Ford Sedan'la gelmiş olmalı. Onları görmüş olabilir misiniz? İki erkek ve kızıl saçlı bir kız. Ufak tefek bir kız.
- Kamp sakini: Buradan geçmediler.

Kamp sakinleri, şüpheli kişiler olarak gördükleri Hamer ve Gault'a Bonnie ve Clyde hakkında bilgi vermeyi reddederek taraflarını belli etmiş olurlar.

4.3. Hukuk ve Adalet Kavramlarının Erozyonu: “Onlara Robin Hood Diyorlar”

The Highwayman (2019) filminde Hamer, hikâyenin en başında Bonnie ve Clyde’ı yakalamak üzere yola çıktığında bir su tankerinin üzerinde yazılı olan “Go, Bonnie and Clyde, Go!” (Yolunuz Açık Olsun Bonnie ve Clyde!) yazısını okur. Halkın Bonnie ve Clyde’a verdiği destekten rahatsız olur ve işinin hiç kolay olmadığını anlar.

Resim 7. “Go, Bonnie and Clyde, Go!”

Kaynak: (*The Highwayman*, 2019)

Barrow Çetesi’nin izini süren Hamer ve Gault bir benzin istasyonunda durur. Hamer, istasyondaki görevliyi “iki yüz altmış kilometre boyunca başka bir benzin istasyonu yok. Siyah lastikli mavi bir sedan görmedin mi hiç?” diye sıkıştırır. Görevli, “Bonnie ve Clyde’ı arıyorsan onları görmedim. Ve görseydim yolları açık olsun” diyerek çeteye olan açık desteğini ortaya koyar. Hamer, kanunları hiçe sayan bu tavır karşısında soğukkanlılığını yitirir. Görevliyi darp eder ve tepkisini şu sözlerle dile getirir: “Dallas’ta kendi kanının gölü içinde ölen bir polis memuru var. Fişekleri cebinden çıkarmaya çalışırken kafası patlatıldı. Paskalya pazarı sabahı. Ailesi gelecek hafta ekmek kuyruğunda olacak”.

ABD’de 1932 yılından itibaren aranan suçlular arasına giren Bonnie ve Clyde halk tarafından “modern Robin Hood” olarak görülür. *The Highwayman* (2019) filminde Barrow Çetesi, gerçekleştirdiği hapisane baskınında gardiyanlardan birinin ölümüne, diğerinin yaralanmasına sebep olsa da gazeteler tarafından “kahraman” olarak ilan edilir. Bir gazetecinin bu olay sonrasında Teksas Valisi’ne yönelttiği soru oldukça provokatiftir: “Parker ve Bonnie için kahraman diyenler var. Onlara Robin Hood diyorlar. Onlar Robin Hood mu?”. Vali, bu soruya sert bir cevap verir: “Robin Hood bir benzinlik çalışanımı dört dolar ve bir depo benzin için direkt kafadan vurdu mu? Clyde Barrow ve suç ortağını yakalayacağız. Bunu yazıp altını iki kez çiziz”. Bu cevap, hukuk ve adalet kavramlarının uğradığı ciddi erozyona karşı sistemin verdiği bir karşılık olarak kabul edilebilir. Eski Teksas polislerinin göreve tekrar çağrılması buhran yıllarının kaotik atmosferinin bir gereğidir. Eyalet polisleri, ellerindeki teknolojik imkânlarla rağmen Bonnie ve Clyde’ı yakalayamamıştır. Hamer ve Gault, valinin verdiği yetkinin sınırlarını aşarak suçluların izini kendi yöntemleriyle sürerler.

III. International Conference on Empirical Economics and Social Sciences (e-ICEESS'20)

12th-13th December, 2020- Turkey

“Haydut ve yabancı atlar her zaman eve döner” düsturuyla hareket eden Hamer ve Gault, bir ipucu bulmak için Clyde’in ailesinin yaşadığı şehre gittiklerinde bölge halkının düşmanca tavrıyla karşılaşır. Hamer, Clyde’in babası H. B. Barrow’un dükkânına girip onunla yüzleşmekten çekinmez:

- H. B. Barrow: O böyle doğmadı. Doğduğunda kötü ruhlu değildi. [...]. Bisikletleri severdi. Ama aslında müzisyen olmak istiyordu. Şık giyinip kız tavlama falan seviyordu [...]. Kötü bir çocuk değildi. Umutlarım yüksekti.
- Hamer: İnsanlar kim olduğunu ancak çok geç olunca anlar.
- H. B. Barrow: Yani kötüye dönüşünü mü diyorsunuz? Bunu mu diyorsunuz? Bir tavuk çaldı. Lanet olası bir tavuk çaldı. Ve kanunlar ona kötü adam damgası vurdu. [...].
- Hamer: Clyde’in o tavuğu çalmasına sebep olan o şey ne? Hiç düşündün mü?
- H. B. Barrow: Belki açtı. Belki hepimiz açtık.

Barrow ve Hamer arasındaki bu konuşma, buhran yıllarının kaotik ortamında kanun adamları ile halkın hukuk ve adalet kavramlarına bakışının farklılaştığını ortaya koymaktadır. H. B. Barrow, oğlunun sistemin kurbanlarından biri olduğunu ileri sürer. Hamer ise Clyde’in kendi seçimlerinin sorumlusu olarak cezasını çekmesi gerektiğini düşünmektedir. Barrow Çetesi ile bağlantılı olduğu düşünülen Wade McNabb’in ölü bulunması sonrasında Gault’un söylediği sözler, aslında bu dönemde hukuk ve adalet konusunda kanun adamlarının da kafasının karışık olduğunu göstermektedir:

- Gault: O çocuk benim yüzümden mi öldü?
- Hamer: Hayır efendim. Senin yüzünden değil.
- Gault: Bulaşmasaydık dokuz aya çıkardı. Adamın ölmesine gerek yoktu.
- Hamer: Olabilir ama o adam kendi seçimlerini yaptı.
- Gault: Bak Frank ikimizin arasındaki fark işte tam bu. Doğru ve yanlış kavramlarının arkasına saklanabiliyorsun. Bense kimin yaşayıp kimin öleceğine karar verme yükünü hiç sevmedim.
- Hamer: Aramızda farklar var Maney. Ama bir şeyin arkasına saklanmak değil. McNabb’le birlikte on üç kişi öldürdüler. Ve insanlar onlara kahraman diyor.
- Gault: Ne dedikleri kimin umrunda?
- Hamer: Benim. Onları idolleştiriyorlar. Buna bir son vermeliyiz. Asla kolay olmaz. Asla güzel olmaz. Ama yolun sonunda her zaman kan vardır biliyorsun.

Bonnie and Clyde (1967) filminde, Bonnie ve Clyde polislerle girdikleri çatışmada yaralanırlar. Çetenin diğer üyesi Moss sayesinde polislerin elinden kurtulup bir kampa sığınır. Onları tanıyan ve yaralandıklarını gören kamp sakinleri suç olduğunu bilmelerine rağmen çeteye su ve yemek vermekten çekinmezler.

Resim 8. Bir kampa sığınan Barrow Çetesi

Kaynak: (*Bonnie and Clyde*, 1967)

Buhran yıllarının zor koşullarında ayakta kalmaya çalışan insanlar, bir soygun ve cinayet serisiyle gündemi işgal eden Barrow Çetesi'ne verdikleri destekle sisteme karşı sessiz bir protesto gerçekleştirirler. Bonnie ve Clyde; pervasızca işledikleri suçlar, romantik ilişkileri ve basında haklarında çıkan haberler sayesinde birer idole dönüşür.

4.4. Suçluların İdolleştirilmesi: “İşte Karşınızda Bonnie ve Clyde’in Hikâyesi”

Bonnie and Clyde (1967) filminde, Barrow Çetesi peşlerindeki polislerden kurtulmak için Moss'un babasının evine saklanır. Moss, “hey baba evinde önemli kişilerin kalması sana neler hissettiriyor?” diye sormaktan kendini alamaz. Bonnie ve Clyde'in varlıklarından onur duyulacak misafirler olarak görüldükleri anlaşılmaktadır. Ne var ki Moss, çetenin bir üyesi olduğu hâlde adının gazetelerde geçmiyor oluşundan rahatsızdır: “Nasıl oluyor da gazeteler bana hep kimliği belirlenemeyen şüpheli olarak hitap ediyor?”. Clyde, kimliğinin açığa çıkmamış olmasının onun yararına olduğunu söyler. Moss'un babası da Clyde'a hak verir; ama oğluyla baş başa kaldığında “gazetede adın bile geçmiyor?” diyerek ona hakaret eder. Sonunda ölüm bile olsa böyle gösterişli bir hikâyenin parçası olmak bir ayrıcalık olarak görülmektedir. İşledikleri suçlarla adlarını bütün ülkeye duyuran Bonnie ve Clyde, “normal” zamanlarda ancak önemli işler başarmış saygın insanların sahip olabilecekleri bir popülerliğe kavuşurlar.

The Highwayman (2019) filminde, Hamer ve Gault, suçluların izini sürmek için gittikleri Kansas'ta Bonnie gibi giyinen çok sayıda genç kadınla karşılaşır. Hamer, bir an için bu kadınlardan birini Bonnie zanneder. Gault ise “onlardan bugün on tane gördüm” diyerek Bonnie'nin bir moda ikonu gibi görüldüğüne dikkat çeker. Bazı genç kadınların yalnızca Bonnie Parker tarzında giyinmekle kalmadıkları, onun yürüyüşünü de taklit ettikleri görülür.

Resim 9. Bonnie Parker modası

Kaynak: (*The Highwayman*, 2019)

Barrow Çetesi'nin kazandığı popülerlik kanun adamlarını da etkiler. Bonnie ve Clyde'ı yakından tanıyan Batı Dallas'taki şerif yardımcısı Ted ile Hamer arasında geçen bir diyalog, kamu nizamını korumakla görevli polislerin çete üyelerine silah çekmekte tereddüt ettiklerini göstermektedir:

Hamer: Onları vurma şansın varmış.

Ted: Clyde için bir çeşit Fu Mançu diyorlar. Dokunulmaz olduğunu. *Time* dergisi ona süper insan dedi. Gördünüz mü?

Gault: Belki de Bonnie'ye nişan alamamışsındır Ted.

Ted: Anlamadım efendim.

Gault: Eskiden adliye kafeteryasında sana pikan cevizli kek getiren kıza tetiği çekememişsindir.

Bonnie ve Clyde'ın popülerleşmesinde basın büyük bir rol oynar. Barrow Çetesi'nin aşk, soygun ve cinayetle yoğrulmuş hikâyesi bir roman tefrikası gibi yayımlanır. Çete, bu sayede hatırı sayılır bir hayran kitlesi kazanır. Gault'un gazetede okuduğu bir haber başlığı da bu durumu açıkça ortaya koyar: "Jesse James'i okudunuz. Yaşam ve ölüm hikâyesi. Hâlâ okuyacak bir şey arıyorsanız işte karşınızda Bonnie ve Clyde'ın hikâyesi". Gault, "eskiden kitabının yayımlanması için yetenekli olmak gerekiyordu. Artık insan vurman gerekiyor" diyerek basının Bonnie ve Clyde'ın idolleştirilmesindeki rolünü eleştirir.

Gittikleri yerlerde film yıldızları gibi karşılanan suçluların izini Kansas'a kadar süren Hamer ve Gault, ağır kesici almak için eczaneye uğrayan çete üyelerini ansızın karşılarında bulurlar. Onları önce Gault fark eder. Hemen silahını çıkarıp nişan alır. Ancak Bonnie ve Clyde'ın hayranları bir anda çetenin otomobilinin etrafını sarnca masum insanlara zarar vermemek için ateş etmekten vazgeçer. Gault, onları niçin vurmadığını soran Hamer'a "çok fazla insan vardı. Hayran kulübü gibi" diye cevap verir.

Resim 10. Bonnie ve Clyde'in hayranları

Kaynak: (*The Highwayman*, 2019)

Sonunda Hamer ve Gault, Barrow Çetesi'nin zayıf halkası olan Moss'un babası ile anlaşır bir plan yaparlar. Yerel polislerin de destek verdiği bir operasyonla Bonnie ve Clyde'ı pusuya düşürüp kurşun yağmuruna tutarlar. Bonnie Parker ve Clyde Barrow'un delik deşik olmuş otomobilin içindeki cansız bedenlerini görmek için toplanan kalabalık büyük bir izdiham yaratır. İnsanlar artık birer efsane hâline gelen suçlulardan bir hatıra koparmaya çalışırlar.

Resim 11. Bonnie ve Clyde'in ölümü

Kaynak: (*The Highwayman*, 2019)

Barrow Çetesi'ni çökerten Hamer'a bir telefon röportajı için bin dolar teklif edilir. Olayların bu aşamaya gelmesinde basının oynadığı rolün farkında olan Hamer bu teklife cevap bile vermez. Hikâyenin sonu manşetlere şu sözlerle taşınır: "Ülke, tarihin gördüğü en kanlı cinayet dizisinden kurtuldu".

5. SONUÇ

ABD'de "kükreyen yirmiler"nin sonunda yaşanan 1929 Ekonomik Krizi kapitalizmin en büyük krizlerinden biridir. Özellikle alt gelir gruplarını derinden etkileyen buhran yıllarında liberal ekonomi gözden düşer ve ciddi biçimde sorgulanır. Amerikan halkı, sistemi ve sistemin temsilcilerini yaşanan trajedinin sorumlusu olarak görür. Buhran yıllarında sahneye çıkan Barrow Çetesi, kamuoyunu uzun süre işgal eden bir soygun ve cinayet serisi ile gündeme gelir.

Bu çalışmada, gerçek hikâyeden yola çıkan *Bonnie and Clyde* (1967) ile *The Highwayman* (2019)

III. International Conference on Empirical Economics and Social Sciences (e-ICEESS'20)

12th-13th December, 2020- Turkey

filmleri doküman olarak incelenmiştir. Büyük Buhran'ın yarattığı psikolojinin suçluların idolleştirilmesindeki etkileri niteliksel paradigmanın bakış açısıyla tartışılmıştır. Çalışmanın bulguları; yaşam şartlarının kötüleşmesi, bankalara duyulan nefret, hukuk ve adalet kavramlarının erozyonu ile suçluların idolleştirilmesi ekseninde sunulmuştur.

Bonnie and Clyde'da (1967) krizin asıl yükünü çeken alt sınıflardan gelen ve daha iyi bir yaşam özlemi taşıyan iki suçlunun bakış açısı ön plandadır. *The Highwayman*'de (2019) ise Bonnie ve Clyde'in izini süren kanun adamları Frank Hamer ile Maney Gault'un bakış açısı öne çıkmıştır. Eski Teksas polisleri Hamer ve Gault, yalnızca Barrow Çetesi ile değil, aynı zamanda onlara açıkça lojistik ve psikolojik destek veren bölge halkıyla da mücadele etmek zorunda kalırlar. Hayatlarının ellerinden çalındığını düşünen kesimler, Barrow Çetesi'ni, sistem tarafından kendilerine yapılan haksızlığın intikamını alan bir tür “modern Robin Hood” olarak görmüşlerdir. Ekonomik çöküşle birlikte hukuk ve adalet kavramlarının ciddi bir erozyona uğradığı bu dönemde, Bonnie ve Clyde gibi suçluların idolleştirilmesi sisteme yönelik sessiz bir protestoya dönüşmüştür. Bu hikâyeye yazılı basının da ilgi göstermesi, Bonnie ve Clyde'in idolleştirilmesinde etkili olmuştur. Dönemin psikolojik atmosferi suçluların yakalanmasını ve kamu nizamının tesisini geciktirmiştir.

Yaşanan ekonomik kriz, ABD'de sisteme yönelik muhalefetin kanalize olabileceği politik bir zemin bulamadığı için Avrupa'da olduğu gibi radikal sağ ya da radikal sol akımların yükselişi söz konusu olmamıştır. 1933 yılında göreve gelen Başkan Franklin D. Roosevelt'in hayata geçirdiği New Deal politikaları zamanla etkisini göstermiş ve liberalizme olan güven tazelenmiştir. Ne var ki ABD'de Büyük Buhran'ın olumsuz etkileri İkinci Dünya Savaşı'nın başına kadar sürmüştür.

KAYNAKÇA

Bartholomew, J. (Yönetmen) (2009) *1929 Stock Market Crash and the Great Depression*, London:

British Broadcasting Corporation.

Bauman, Z. (2019) *Borçlu Zamanlarda Yaşamak: Citlali Rovirosa-Madrado ile Söyleşi*, Akın Emre

Pilgir (Çev.), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

“Bonnie and Clyde” (2020) [https://tr.wikipedia.org/wiki/Bonnie_ve_Clyde_\(film\)](https://tr.wikipedia.org/wiki/Bonnie_ve_Clyde_(film)), (19.11.2020).

Carlisle, R. P. (2009) *The Roaring Twenties: 1920 to 1929*, New York: Facts On File.

Fitzgerald, F. S. (2016) *Muhteşem Gatsby*, Fadime Kâhya (Çev.), İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Hancock, J. L. (Yönetmen) (2019) *The Highwayman*, USA: Casey Silver Productions & Universal Pictures.

Hobsbawn, E. (1996) *Kısa 20. Yüzyıl 1914-1991: Aşırılıklar Çağı*, Yavuz Alagon (Çev.), İstanbul:

III. International Conference on Empirical Economics and Social Sciences (e-ICEESS'20)

12th-13th December, 2020- Turkey

Sarmal Yayınevi.

Lang, F. (Yönetmen) (1927) *Metropolis* (film), Berlin: Universum (UFA) Film.

Lekesizalın, F. (2013) *Modern, Narsist ve Yaralı*, Ankara: Doğu Batı Yayınları.

Mazower, M. (2008) *Karanlık Kıta: Avrupa'nın 20. Yüzyılı*, Mehmet Moralı (Çev.), İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Nevins, A. ve H. S. Commager (2005) *ABD Tarihi*, Halil İncalcık (Çev.), Ankara: Doğu Batı Yayınları.

Parker, S. (2017) *Büyük Çöküş: 1929 Krizinin ve Dünyanın Ekonomik Buhrana Sürüklenişinin Öyküsü*, Burcu Çekmece (Çev.), Ankara: Arkadaş Yayınevi.

Penn, A. (Yönetmen) (1967) *Bonnie and Clyde*, USA: Warner Bros & Seven Arts.

Streissguth, T. (2007) *The Roaring Twenties*, USA: Facts on File.

Thornton, P. (2019) *Büyük Ekonomistler*, Hande Koçak (Çev.), İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.